

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กล้วยไม้สมุนไพร: หวายตะมอย

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชสมุนไพร
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๖๔

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium crumenatum* Sw.

วงศ์ : Orchidaceae

ชื่ออื่น : บัวกลางทาว แส้พระอินทร์ นกกระยาง ดอกไม้ไหว เอื้องมะลิ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำลูกกล้วยหรือลำต้นส่วนโคน 2 - 3 ปล้อง โป่งพอง รูปรี ยาว 7 - 12 เซนติเมตร ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 - 2 เซนติเมตร เหนือลำต้นส่วนที่โป่งพองขึ้นไปเรียวแหลมเป็นเส้นกลมและแข็ง ยาว ได้ถึง 60 - 70 เซนติเมตร บางครั้งแตกแขนง ต้นขึ้นเป็นกระจุกทอดเอนหรือห้อยลงหลายทิศทาง ใบเกิดที่ลำต้นส่วนบนเรียงเป็นระยะ และลดรูปในช่วงปลาย ใบ รูปรี ขนาดกว้าง 1.5 - 2 เซนติเมตร ยาว 6 - 9 เซนติเมตร แผ่นใบหนา เหนียว ปลายแหลมมน ดอกเกิดตามข้อของส่วนที่ไม่มีใบ ช่อละ 1 - 2 ดอก ขนาด 2 - 2.5 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาว และกลีบปาก มีแต้มสีเหลืองบริเวณกลางกลีบ ดอกขนาดประมาณ 4 เซนติเมตร ดอกบานเพียงวันเดียว มีกลิ่นหอม เป็นกล้วยไม้ที่ปลูกเลี้ยงง่าย

ระยะเวลาออกดอก

พฤศจิกายน - เมษายน

แหล่งที่พบในประเทศไทย

พบมากบริเวณป่าดิบในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก

เขตการกระจายพันธุ์

อินเดีย ศรีลังกา จีน ภูมิภาคมาเลเซีย

การใช้ประโยชน์

เป็นไม้ประดับ และมีสรรพคุณเป็นสมุนไพร ใบบดผสมกับน้ำเย็น ใช้อาบแก้โรคซัก และโรคลมบ้านหมุน ตำพอกท้องเด็ก ทำให้ร้อน เพื่อขับพยาธิในลำไส้ พอกปิดแผลฝีดาษ ผสมกับการบูร เเผาเอาควันสูดดม แก้หืด และจากการศึกษารวบรวมและคัดเลือกกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ที่มีศักยภาพเป็นสมุนไพร จากการวิเคราะห์สารประกอบกลุ่มฟีนอล พบว่าหวายตะมอยพบทุกชนิด และพบสาร (2S)-eriodictyol และ (2S)-homoeriodictyol มากที่สุด (ยุพินและคณะ, 2559)

เอกสารอ้างอิง

<https://www.คลังสมุนไพร.com/>

ยุพิน กลิ่นเกษมพงษ์, ฉัตรดนตา ช่มอาวุธ, อัมพิกา ปูนนจิต, ศศิมา พยุยงค์, สุมาลี ทองดอนแอ, พรชัย โรจน์สิทธิศักดิ์, บุญชู ศรีตุลารักษ์, วิชชุดา สนกิจเจริญพัฒน์ และบุญศรี องค์พิพัฒน์กุล. 2559. รวบรวมและคัดเลือกกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ที่มีศักยภาพเป็นสมุนไพร. รายงานผลงานวิจัยเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด ปีงบประมาณ 2559, กรมวิชาการเกษตร.

เรียบเรียง : นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ